

**RECENZJA DOROBKU
DR N. O ZDROWIU JOLANTY ZOFII CHMIELOWIEC
W ZWIĄZKU Z WNIOSEM
O PRZEPROWADZENIE POSTĘPOWANIA HABILITACYJNEGO
W DZIEDZINIE NAUK MEDYCZNYCH I NAUK O ZDROWIU
W DYSCYPLINIE NAUKI O ZDROWIU**

Ocenę sporządzono w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dr n. o zdr. Jolancie Zofii Chmielowiec, prowadzonym przez Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Oceny dokonano w oparciu o przesłane dokumenty, a mianowicie:

- wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu,
- autoreferat,
- wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- analizę bibliometryczną dorobku naukowego sporządzoną przez Dział Informacji Naukowej Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego,
- kopie prac składających się na cykl publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe wraz z oświadczeniami współautorów o ich indywidualnym wkładzie w powstanie niniejszych publikacji,
- poświadczoną kopię dokumentu potwierdzającego uzyskania stopnia naukowego doktora nauk o zdrowiu.

WYKSZTAŁCENIE I PRZEBIEG KARIERY ZAWODOWEJ HABILITANTKI

Dr n. o zdr. Jolanta Z. Chmielowiec - Kandydatka do stopnia naukowego doktora habilitowanego, ukończyła w 2004 r. studia magisterskie na kierunku pielęgniarstwo Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie. Tytuł magistra uzyskała w 2004 r. W 2012 r.

uzyskała na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu stopień naukowy doktora nauk o zdrowiu na podstawie rozprawy pt. *Wiedza i podstawy wobec uzależnień od środków psychoaktywnych w grupach zawodowych: pracowników służby zdrowia, nauczycieli i policji w województwie lubuskim*.

Dr n. o zdr. Jolanta Z. Chmielowiec jest pracownikiem Uniwersytetu Zielonogórskiego. W latach 2013-2015 pracowała w Zakładzie Pielęgniarstwa, Uniwersytetu Zielonogórskiego na umowę zlecenie, od kwietnia 2015 r. do czerwca 2015 r. na stanowisku adiunkta, a następnie od 2015r. do 2018 r. w Zakładzie Zdrowia Publicznego Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego na stanowisku adiunkta. Habilitantka od 2018 r. do 2020 r. pracowała w Katedrze Higieny i Epidemiologii Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego na stanowisku adiunkta a od 2021 r. do chwili obecnej jest adiunktem badawczo-dydaktycznym w Katedrze Higieny i Epidemiologii, Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu, Instytutu Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego. W UZ od 2019 r. Kandydatka pełni funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Nauk o Zdrowiu ds. Kształcenia na Wydziale Lekarskim i Nauk o Zdrowiu, Instytutu Nauk o Zdrowiu, Uniwersytetu Zielonogórskiego. Należy wspomnieć, iż w latach 1998-2016 r. Kandydatka była zatrudniona w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ciborzu na stanowiskach kierowniczych: 2007 r.-2008 r. – Z-ca Przełożonej pielęgniarki, 2008-2014 r. jako Naczelną Pielęgniarką.

Kandydatka uzyskała w 2007 r. tytuł Pielęgniarki Specjalisty w dziedzinie organizacji i zarządzania, w 2011 r. tytuł Pielęgniarki Specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego oraz w 2015 r. uzyskała tytuł Pielęgniarki Specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa epidemiologicznego. P. dr n. o zdr. J. Z. Chmielowiec jest ponadto członkiem: Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu, Wydziałowej Komisji Programowej, Rady Programowej w Zakładzie Pielęgniarstwa; ponadto zarządzeniem Rektora UZ został powołana na członka Uczelnianego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia. Należy podkreślić udział Kandydatki, jako współtworzącej program kierunku o profilu praktycznym - pielęgniarstwo – studia drugiego stopnia UZ.

Istotny jest także znaczący udział Habilitantki jako członka Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego. W latach 2011r.-2015r. Kandydatka była członkiem Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Zielonej Górze. Ponadto w okresie od 2011r.-2013r. była kierownikiem szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego. W roku 2012 i 2015 była kierownikiem kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa

psychiatrycznego. Od 2006 r. Habilitantka jako członek Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Zielonej Górze miała znaczny udział w współtworzeniu programów kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych. Decyzją Wojewody Lubuskiego z dn. 25 lutego 2014 r. P. dr n. o zdr. J.Z. Chmielowiec została powołana na stanowisko Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego na okres 5 lat. Natomiast z dn. 23 czerwca 2015 r. Wojewoda Lubuski powołał P. dr J.Z. Chmielowiec na członka Wojewódzkiej Rady do Spraw Potrzeb Zdrowotnych w województwie lubuskim. Na mocy Uchwały Zarządu Województwa Lubuskiego z dn. 26 września 2017 r. P. dr n. o zdr. J.Z. Chmielowiec została powołana do Zespołu Koordynującego Realizację Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2022.

Należy podkreślić, że od początku Kandydatka rozwijała swoją aktywność zawodową. Na szczególne uznanie zasługuje uzyskanie 3 tytułów Pielęgniarki Specjalisty w zakresie trzech dziedzin. Rozwój wiedzy i umiejętności był efektem także uczestnictwa w licznych konferencjach naukowych, szkoleniach i kursach.

Dr n. o zdr. Jolanta Z. Chmielowiec dysponuje rzetelnym przygotowaniem zawodowym, pozwalającym na wykorzystanie zdobytej wiedzy w naukach o zdrowiu i umożliwiającym twórcze podejmowanie zagadnień badawczych w tym obszarze.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO STANOWIĄCEGO PODSTAWĘ UBIEGANIA SIĘ O STOPIEŃ NAUKOWY DOKTORA HABILITOWANEGO

Jako główne osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego Kandydatka wskazała cykl publikacji naukowych pt. *Analiza czynników genetycznych, psychologicznych i środowiskowych w kontekście układu dopaminergicznego u osób uzależnionych od środków psychoaktywnych*.

Przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe stanowią monotematyczny cykl sześciu oryginalnych artykułów, opublikowanych w latach 2018 - 2023, których sumaryczna wartość wskaźnika oddziaływania **Impact Factor (IF) jest równa 18,359**; natomiast liczba punktów **MEiN/MNiSW wynosi 610**. Należy podkreślić fakt, iż badania naukowe, opisane w poniższych publikacjach zostały sfinansowane przez Narodowe Centrum Nauki w ramach grantu OPUS nr 2015/19/B/NZ7/03691.

Publikacja nr 1 Jolanta Chmielowiec, Krzysztof Chmielowiec, Aleksandra Suchanecka, Grzegorz Trybek, Bożena Mroczek, Iwona Małecka, Anna Grzywacz. Associations Between the Dopamine D4 Receptor and DAT1 Dopamine Transporter Genes Polymorphisms and

Personality Traits in Addicted Patients. International Journal of Environmental Research and Public Health, 2018, vol. 15, iss. 10, 1--12, ISSN: 1660-4601, eISSN: 1660-4601,

JIF: 2,468 (30)

Publikacja nr 2 Milena Lachowicz, **Jolanta Chmielowiec**, Krzysztof Chmielowiec, Aleksandra Suchanecka, Jolanta Masiak, Monika Michałowska-Sawczyn, Bożena Mroczek, Artur Mierzecki, Iwona Ciechanowicz, Anna Grzywacz. Significant association of DRD2 and ANKK1 genes with rural heroin dependence and relapse in men. *Annals of Agricultural and Environmental Medicine*, 2020, 1--5, ISSN: 1232-1966, eISSN: 1898-2263, bibliogr. summ.

JIF: 1,447 (100)

Publikacja nr 3 Milena Lachowicz, **Jolanta Chmielowiec**, Krzysztof Chmielowiec, Aleksandra Suchanecka, Monika Michałowska-Sawczyn, Artur Mierzecki, Bożena Mroczek, Anna Grzywacz. Psychological factors and genetic characteristics of rural cannabis users. *Annals of Agricultural and Environmental Medicine*, 2020, 1--9, ISSN: 1232-1966, eISSN: 1898-2263, bibliogr. il. tab. summ.

JIF: 1,447 (100)

Publikacja nr 4 Jolanta Masiak, **Jolanta Chmielowiec**, Krzysztof Chmielowiec, Anna Grzywacz. DRD4, DRD2, DAT1, and ANKK1 Genes Polymorphisms in Patients with Dual Diagnosis of Polysubstance Addictions. *Journal of Clinical Medicine*, 2020, Vol. 9, 1--15, ISSN: 2077-0383, eISSN: 2077-0383, bibliogr. il. tab. summ.

JIF: 4,242 (140)

Publikacja nr 5 **Jolanta Chmielowiec**, Krzysztof Chmielowiec, Jolanta Masiak, Tomasz Pawłowski, Dariusz Larysz, Anna Grzywacz. Analysis of Relationships between DAT1 Polymorphism Variants, Personality Dimensions, and Anxiety in New Psychoactive Substance (Designer Drug) (NPS) Users. *Genes*, 2021, Vol. 12, 1--12, ISSN: 2073-4425, eISSN: 2073-4425

JIF: 4,141 (pkt. 100)

Publikacja nr 6 **Jolanta Chmielowiec**, Krzysztof Chmielowiec, Jolanta Masiak, Małgorzata Śmiarowska, Aleksandra Strońska-Pluta, Violetta Dziejko, Anna Grzywacz. Association between Polymorphism rs1799732 of DRD2 Dopamine Receptor Gene and Personality Traits among Cannabis Dependency. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2022, 1--12, ISSN: 1660-4601, eISSN: 1660-4601,

JIF: 4,614 (140)

W opinii Habilitantki dostępne wyniki badań z zakresu analizy polimorfizmów genów związanych z przekąźnictwem dopaminowym wykazują, że zmienności genetyczne w tych

genach istotnie wpływają na ryzyko wystąpienia zaburzeń psychicznych, w tym uzależnień od substancji psychoaktywnych. Niemniej jednak, jak twierdzi Habilitantka, biorąc pod uwagę, że uzależnienia są jednostką chorobową uwarunkowaną wielogenowo i wieloczynnikowo, należy spojrzeć na problem uzależnienia z uwzględnieniem perspektywy psychologicznej i genetycznej, które ujawnią wpływ czynników środowiskowych.

Wyniki badań, które zaprezentowano w pracy nr 1, wskazują na zwiększoną częstotliwość występowania genotypu *DRD4* s/s ($\chi^2=7,621$; $p=0,022$) i allelu krótkiego s ($\chi^2=4,05$; $p=0,044$) u osób uzależnionych w porównaniu z kontrolą (osoby zdrowe, $n=301$). Obserwacja ta jest nowa i różna od dotychczasowych doniesień, w których autorzy wskazują raczej na występowanie związku z długimi allelami l lub na brak takich zależności. Natomiast, w analizie genotypów *DAT1* i częstotliwości występowania alleli w badanych grupach nie stwierdzono żadnych różnic w ich dystrybucji.

Badanie przedstawione w pracy nr 2 przeprowadzono na grupie mężczyzn uzależnionych od wielu substancji psychoaktywnych, którzy przebywali w ośrodku odwykowym ($n=301$). Spośród grupy badanej wydzielono dwie homogenne podgrupy pacjentów, które poddano dalszej analizie: mężczyzn uzależnionych od heroiny ($n=61$) oraz mężczyzn uzależnionych od heroiny z co najmniej dwoma nawrotami choroby w ciągu ostatnich dwóch lat ($n=21$). W pracy Kandydatka wraz ze współautorami skupiła się na analizie haplotypów zlokalizowanych w regionie genów *DRD2/ANKK1*, wykazując, że haplotypy C-T-G-A-T są typowe dla podgrupy uzależnionych od heroiny, a i C-T-G-A-C dla podgrupy uzależnionych od heroiny z co najmniej 2 nawrotami choroby. Pomimo niedużej liczebności badanych podgrup wykazano znaczną istotność statystyczną dla ww. obserwacji ($p=0,035$ i $p=0,05$).

W pracy nr 3 Habilitantka wraz ze współautorami przedstawia analizę polimorfizmów Tag1B rs1079597 i Tag1D rs1800498 zlokalizowanych w genie *DRD2* wraz z występowaniem określonych cech osobowości oraz poziomu lęku jako cechy i lęku jako stanu u osób uzależnionych od kanabinoidów ($n=301$). Przy użyciu testu U- Manna-Whitney'a wykazano statystycznie istotne różnice wymiarów lęku mierzonego w STAI: dla lęku jako cechy i lęku jako stanu, pomiędzy grupą badaną, a grupą kontrolną ($Z=8,73$; $p<0,0000$ $Z=5,54$; $p<0,0000$). Osoby uzależnione charakteryzowały się wyższymi wynikami STAI zarówno w zakresie lęku jako cechy, jak i lęku jako stanu. Obserwacja ta wydaje się być oczywista i zgodna z powszechnie uznanym obrazem klinicznym osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a także ich rodzin, u których opisuje się występowanie zaburzeń lękowych. W prezentowanym przez Kandydatkę badaniu, porównując grupę badaną z grupą kontrolną

zauważono, że wyniki w skali neurotyczności ($Z= 9,57$; $p<0,0000$) i otwartości ($Z=2,83$; $p=0,004$) są istotnie wyższe, podczas gdy wyniki w skali ekstrawersji ($Z=-3,25$; $p=0,001$), ugodowości ($Z=-6,82$; $p<0,0000$) i sumienności NEO-FFI ($Z=-2,84$; $p=0,004$) są istotnie niższe.

Jedną z ciekawszych obserwacji przedstawia Kandydatka w pracy nr 4. W badaniu stwierdzono częstsze występowanie zaburzeń psychotycznych w grupie pacjentów z uzależnieniem od wielu substancji psychoaktywnych, w tym uzależnionych od środków pobudzających, w porównaniu z grupą pacjentów uzależnionych od wielu substancji, ale bez uzależnienia od „stymulantów” (49,4% vs. 22,2%, $p=0,0003$).

W pracy nr 5 Kandydatka przedstawia badania nad polimorfizmem genu transportera dopaminy (*DAT1*) wraz z analizą cech osobowości (NEO-FFI), skali lęku (STAI) oraz z wykorzystaniem standaryzowanego badania psychiatrycznego MINI, przeprowadzono na grupie osób zażywających NSP. Analizując cechy osobowości autorzy odkryli, że grupa badanych osób stosujących NSP wykazywała wyższy poziom neurotyczności w porównaniu z grupą kontrolną ($p<0,0000$), natomiast wyniki dla ekstrawersji ($p=0,0345$) i ugodowości ($p=0,0005$) były u nich niższe.

W ostatniej pracy (nr 6) przedstawionej przez Habilitantkę nie stwierdzono istotnej statystycznie różnicy w częstości występowania polimorfizmów genu *DRD2* rs1799732 u osób uzależnionych od kanabinoidów w porównaniu z grupą kontrolną. Odnotowano tylko różnice w częstości występowania alleli rs1799732 *DRD2* pomiędzy osobami uzależnionymi od kanabinoidów, a grupą kontrolną (del 0.15 vs. del 0.11, ins 0.85 vs. ins 0.89, $\chi^2 = 3.87$, $p = 0.049$). W oparciu o uzyskane wyniki stwierdzono, że w porównaniu z grupą kontrolną, osoby uzależnione od kanabinoidów wykazywały istotnie wyższy poziom lęku w obu badanych wymiarach (lęk jako stan i lęk jako cecha, $p<0,0000$), większe nasilenie cechy neurotyczności ($p<0,0000$) i otwartości ($p= 0,0045$) oraz niższy poziom ekstrawersji ($p=0,0002$), ugodowości ($p<0,0000$) i sumienności ($p= 0,0044$).

Prezentowany w autoreferacie cykl prac odnosi się do niezmiernie ważnych aspektów genetyki i psychiatrii łącząc czynniki genetyczne z zaburzeniami o typie uzależnień. Uzyskane przez Habilitantkę wyniki badań mogą zyskać znaczenie naukowego wsparcia dla podejmowania działań profilaktycznych i leczniczych u osób uzależnionych.

Do najważniejszych oryginalnych osiągnięć badań zawartych w prezentowanym cyklu publikacji zaliczam niżej wymienione:

- U osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, polimorfizm genu *DRD4* wykazuje tendencję do współwystępowania z cechą osobowości, określoną w kwestionariuszu NEO-FFI w skali ekstrawersji, a w przypadku polimorfizmu genu *DAT1* obserwuje się tendencję do współwystępowania z cechą ugodowości. Potwierdzenie opisanego trendu wymaga jednak dalszych badań.
- Istnieje wyraźna zależność pomiędzy uzależnieniem od heroiny, a występowaniem haplotypów zbudowanych z wariantów polimorficznych zlokalizowanych w regionie *DRD2/ANKK1*. Możliwy jest też związek występowania ww. haplotypów z nawrotem używania heroiny w okresie abstynencji. Uzyskane wyniki mogą być wyznacznikiem kierunku dalszych badań, zarówno w grupie osób uzależnionych od wielu substancji psychoaktywnych (narkomania polisubstancjalna), jak i w innych bardziej jednorodnych podgrupach.

oraz

- Zaburzenia psychotyczne występują częściej u pacjentów uzależnionych od substancji psychoaktywnych, którzy nadużywają również środków pobudzających w porównaniu z pacjentami uzależnionymi od wielu substancji, ale bez uzależnienia od „stymulantów”. U pacjentów uzależnionych, w odniesieniu do polimorfizmu genu *DRD4 Ex3*, stwierdza się występowanie różnic w rozmieszczeniu alleli w zależności od rodzaju towarzyszących zaburzeń psychicznych. Występowanie epizodów depresyjnych, dystymii, zaburzeń psychotycznych i uogólnionych zaburzeń lękowych, rozpoznanych w obrębie podwójnej diagnozy u pacjentów uzależnionych, jest charakterystyczne dla genotypów z allelami krótkimi s polimorfizmu genu *DRD4 Ex3*.

Reasumując, zawartość merytoryczną przedstawionego cyklu publikacji, wskazanej jako osiągnięcie naukowe, oceniam bardzo wysoko. W mojej ocenie przedstawione wyniki są istotne z punktu widzenia wkładu w rozwój dyscypliny, jaką są nauki o zdrowiu. Za szczególnie istotne uznaję praktyczne implikacje przeprowadzonych badań, które Habilitantka prawidłowo wskazuje w cyklu publikacji naukowych i autoreferacie. Przedstawione podsumowanie/wnioski nad zastosowaniami praktycznymi odnoszące się do całego cyklu stanowią podstawę do wysoce pozytywnej oceny recenzowanego cyklu. Prowadzone przez Habilitantkę rozważania w lepszy sposób potrafią zrozumieć m.in. indywidualne różnice w ryzyku uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym najbardziej rozpowszechnionych kanabinoidów, jak i określenie współwystępujących profili osobowościowych oraz pozwoli na opracowanie bardziej skutecznych niż dotychczas metod prewencji i leczenia nałogów.

CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ, A TAKŻE POZABADAWCZE OBSZARY AKTYWNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM DYDAKTYKI

Działalność naukową Kandydatki można tematycznie umieścić w obszarze nauk o zdrowiu, i szeroko rozumianych problemów zdrowia publicznego.

Dorobek naukowy P. dr n. o zdr. J.Z. Chmielowiec obejmuje łącznie: 77 pozycji bibliograficznych w tym: 51 publikacji naukowych, 21 rozdziałów w monografiach naukowych, 1 monografię naukową, 4 doniesienia i komunikaty prezentowane na konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Indeks Hirscha według Web of Science wynosi 7, według Scopus 8. W sumie za te publikacje Kandydatka uzyskała 111.422 punktów IF oraz 4714 punktów MEiN/MNiSW.

Ocenę wartości naukowej prac wchodzących w zakres działalności naukowej Habilitantki przedstawiam poniżej.

Aktywność naukowo-badawcza i publikacyjna Kandydatki, poza tematyką omówioną w cyklu artykułów składających się na osiągnięcie naukowe, obejmuje następujące nurty badawcze:

1. Powiązanie cech osobowości i genetyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz nikotyny.
 2. Powiązań cech osobowości i genetyki w sporcie.
 3. Fizjologia starzenia i zmian inwolucyjnych u ludzi.
 4. Postawy, wypalenia zawodowego i praktyki zawodowej pielęgniarek, ratowników medycznych i innych grup zawodowych ochrony zdrowia.
- Publikację za szczególnie ważną z zakresu powiązań cech osobowości i genetyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, nikotyny uznaję: *The Ankyrin Repeat and Kinase Domain Containing 1 Gene Polymorphism (ANKK1 Taq1A) and Personality Traits in Addicted Subjects. Int J Environ Res Public Health. 2019 Jul 27;16(15):2687.*

W pracy badano polimorfizm *ANKK1 Taq1A* oraz cechy osobowości i lęku mierzone za pomocą Inwentarza Osobowości (NEO –FFI) oraz Inwentarza Stanu i Cechy Lęku (STAI) u osób uzależnionych od wielu substancji. Wykazano m.in., że istnieją różnice cech osobowości u osób uzależnionych w porównaniu z osobami zdrowymi, które mogą mieć związek z polimorfizmem genu *ANKK1*. Osoby uzależnione charakteryzuje wysoki poziom neurotyczności i otwartości na doświadczenie oraz niski ekstrawersji, ugodowości i sumienności.

- Publikacje za szczególnie istotną z zakresu powiązań cech osobowości i genetyki w sporcie uznają *Epigenetic Analysis of the Dopamine Transporter Gene DAT1 with a Focus on Personality Traits in Athletes. Int J Mol Sci. 2023 May 18;24(10):8931.*

W badaniu dokonano oceny cech osobowości u sportowców wyczynowych wykazując, że charakteryzują się oni wyższym stopniem sumienności i ekstrawersji w porównaniu z kontrolą. Zbadano również związek między metylacją regionu promotora genu *DAT1*, a badanymi cechami osobowości. Wykazano m.in., że całkowita metylacja i liczba wysp metylowanych w regionie promotorowym genu *DAT1* są wyższe w grupie badanej w porównaniu z kontrolą. Stwierdzono też statystycznie istotny związek pomiędzy poziomem metylacji, a ekstrawersją i ugodowością. Uzyskane wyniki wyznaczyły nowy kierunek dalszych badań opartych na związku czynników epigenetycznych wpływających na układ dopaminergiczny u osób uprawiających sport wyczynowo.

- Z obszaru fizjologii starzenia i zmian inwolucyjnych u ludzi należy wyszczególnić publikację: *Longitudinal and cross-sectional changes with age in selected anthropometric and physiological traits in hospitalized adults: an insight from the Polish Longitudinal Study of Aging (PLSA). Anthropol Rev 2015, Vol. 78 (3), 317–336.*

W przeprowadzonych badaniach obserwacyjnych dokonano analizy wybranych parametrów antropometrycznych oraz cech psychologicznych u pensjonariuszy zakładu opiekuńczego. Zauważono, iż występowały różnice między płciami w szybkości i wzorcu zmian związanych z wiekiem w niektórych cechach, takich jak względna masa ciała, liczba czerwonych krwinek, liczba monocytów, wartość zmętnienia tymolu, skurczowe ciśnienie krwi i temperatura ciała. Masa ciała, wskaźnik masy ciała (BMI) i poziom bilirubiny całkowitej wzrastały wraz z wiekiem, natomiast wysokość ciała malała wraz z wiekiem u obu płci. Proces starzenia był związany z wieloma regresywnymi zmianami cech biologicznych u obu płci, ale tempo i schemat tych zmian zależał od czynników biologicznych, takich jak wiek i płeć.

- W kolejnym obszarze badań z zakresu postaw, wypalenia zawodowego i praktyki zawodowej pielęgniarek, ratowników medycznych i innych grup zawodowych ochrony zdrowia należy podkreślić znaczenie wyników badań przedstawionych w publikacji: *Adaptacja społeczno-zawodowa pielęgniarki w nowym miejscu pracy. Socio-professional adaptation of a nurse in a new workplace. Pielęgniarstwo Polskie 2017, 1(63): 131-141.*

W pracy zaprezentowano przebieg procesu adaptacji społeczno-zawodowej wśród pielęgniarek, które po ukończeniu studiów podjęły pierwszą pracę w oddziałach szpitalnych województwa lubuskiego, a także charakterystykę procesu adaptacji i czynników wpływających na jej efektywność.

Istotna aktywność naukowa Habilitantki uwidacznia się w jej uczestnictwie w projektach badawczych m.in. *„Genetyczne uwarunkowania uzależnienia od środków psychoaktywnych poszukiwanie endofenotypu związanego z deficytem układu nagrody w populacji osób obciążonych uzależnieniem od narkotyków”* - finansowanego z NCN OPUS (numer umowy UMO-2015/19/B/NZ7/03691).

Kandydatka od 2016 roku będąc w zespole P. prof. Pawła Ciężczyka uczestniczyła w projekcie badawczym *„Analiza genotypowa, haplotypowa i poziom metylacji wybranych genów w kontekście dopaminergicznej teorii motywacji do działania i poszukiwania mocnych wrażeń u sportowców trenujących różne dyscypliny sportowe”* - finansowanego z NCN OPUS (numer umowy UMO-2016/21/B/ NZ7/01068 numer rejestracyjny 2015/19/B/NZ7/03691).

Następnie w latach 2019-2022 Habilitantka, będąc w zespole P. prof. Anny Grzywacz, uczestniczyła w projekcie finansowanego ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą *„Regionalna Inicjatywa Doskonałości”* na lata 2019–2022, nr projektu 002/RID/2018/19, kwota finansowania: 12 000 000 zł.

Należy podkreślić uczestnictwo Kandydatki w pracach Komitetów Naukowych Konferencji - w 2020 roku Kandydatka była członkiem komitetu naukowego VII konferencji naukowo – szkoleniowej *„Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie”* zorganizowanej przez Europejskie Centrum Kształcenia Podyplomowego, Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Uniwersytetu Medycznego w Warszawie, Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, Uniwersytetu w Zielonej Górze oraz Państwową Medyczną Wyższą Szkołę Zawodową w Opolu. Habilitantka aktywnie uczestniczyła w wielu konferencjach naukowych, międzynarodowych i krajowych.

Od 2021r. P. dr. N. o zdr. J.Z. Chmielowiec współpracuje naukowo z międzynarodowym i międzyuczelnianym zespołem badawczym, w którego skład wchodzi: prof. Pavel Ruzbarsky (University of Presov, Presov, Slovakia), prof. Anna Grzywacz (Pomorski Uniwersytet Medyczny, Szczecin), prof. Wojciech Czarny (Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów).

W 2019 roku Habilitantka pełniła funkcję promotora pomocniczego rozprawy doktorskiej Zbigniewa Kędrackiego *„Genetyczne uwarunkowania uzależnień a nawroty*

czynnego używania substancji psychoaktywnych” - Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie. Habilitantka recenzowała artykuły naukowe w czasopismach naukowych, również w tych czasopismach, które posiadają punkty IF. W sumie zrecenzowała 6 artykułów naukowych.

W nurcie osiągnięć dydaktycznych Kandydatka raportuje prowadzenie zajęć dydaktycznych w UZ.

W UZ Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku pielęgniarstwo z przedmiotów: organizacja pracy pielęgniarstwa, współpraca w zespołach opieki zdrowotnej, zakażenia szpitalne, psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne, zarządzanie w pielęgniarstwie, badania naukowe w pielęgniarstwie, praktyka pielęgniarstwa oparta na dowodach naukowych, opieka i edukacja terapeutyczna w zaburzeniach układu nerwowego, neurologia i psychiatria dziecięca, pierwsza pomoc i podstawy pielęgniarstwa, seminarium dyplomowe.

W latach 2015-2021, pod nadzorem P. dr n. o zdr. J.Z. Chmielowiec zrealizowano i obroniono 90 prac licencjackich na kierunku pielęgniarstwo. W tym okresie Habilitantka była też recenzentem 60 prac licencjackich na tym samym kierunku. Od 2016 roku Habilitantka jest opiekunem studenckiego koła naukowego „Salus”.

Należy znacząco podkreślić, iż Habilitantka wykazuje się nie tylko działalnością naukową i dydaktyczną, ale i działalnością organizacyjną m.in. jest Członkiem Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego w kadencji 2020 – 2024 r., Zastępcą Dyrektora ds. Kształcenia w Instytucie Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego (kadencja 2020-2024r), Członkiem Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu, Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu, Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Uhonorowaniem wybitnych osiągnięć P. dr n. o zdr. J.Z. Chmielowiec było otrzymanie w roku 2022 oraz w roku 2023 stypendium „Grant Rektorski” przyznawany przez Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. Habilitantka otrzymała również w 2022 roku „Medal Komisji Edukacji Narodowej” za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania nadany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz w 2023 roku została nagrodzona nagrodą rektorską II stopnia dla nauczycieli akademickich za osiągnięcia naukowe, artystyczne i dydaktyczne oraz za uzyskanie tytułu lub stopnia naukowego.

Konkludując dorobek publikacyjny wchodzący w skład „istotnej aktywności naukowej” Habilitantki uznać należy za w pełni wystarczający do sformułowania oceny pozytywnej, pozwalający na aprobatę starań o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Trudno dopatrzeć się jakichkolwiek mankamentów w prezentowanym obszarze badawczym. Osiągnięcia

naukowe Habilitantki należy uznać za szczególnie imponująca. Jednakże rekomenduję Habilitantce rozszerzenie w przyszłości działalności naukowej na forum międzynarodowym.

Na zakończenie podkreślam sumaryczną bardzo wysoką ocenę profesjonalnych dokonań Habilitantki w działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Zarówno co do badania różnych aspektów działań na rzecz zdrowia, także w kontekście zdolności do uogólniania doświadczeń dla poprawy tych działań; aktywności publikacyjnej, jak i umiejętności przekazywania wiedzy i doświadczenia studentom i młodym pracownikom nauki.

KONKLUZJA

Stwierdzam, że przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe pozwala uznać, że Habilitantka stworzyła wartościowe dzieło, wnoszące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu. Pozostały dorobek Kandydatki także zasługuje na uznanie; jest aktywna publikacyjnie oraz dydaktycznie; uczestniczy w licznych konferencjach i jest zaangażowana w podejmowane działania na rzecz rozwoju dyscypliny nauki o zdrowiu.

Uznaję, że dr n. o zdr. Jolanta Zofia Chmielowiec spełnia wymogi ustawowe stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego wskazane w art. 219 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r., poz. 478 ze zm.) i jednoznacznie wnoszę o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

PROREKTOR
DS. NAUKI
Katarzyna Sygit
prof. dr hab. n. med. i n. o zdr.
Katarzyna Sygit